

УДК 94(477.82)

Олекса Мирний

ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ ЇХ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Основна ідея матеріалу полягає у припиненні маніпулювання та політизації трагічними історичними подіями українсько-польських відносин та їх однобокого тлумачення. Оскільки погіршення співробітництва між Україною та Польщею вигідне, у першу чергу, третій стороні.

Ключові слова: українсько-польські відносини, ОУН, УПА, Україна, Польща.

Протягом останнього часу відбувається зростання антиукраїнських настроїв серед польської громадськості. Зокрема, кінець 2016 – початок 2017 р. ознаменувався різким погіршенням українсько-польських відносин як на офіційному державному, так і на регіональному рівнях, що підтверджується зростанням кількості випадків дискримінації місцевих етнічних українців за їхньою національною приналежністю у східних прикордонних з Україною регіонах.

Наразі в РП дедалі більш широкого розмаху отримують антиукраїнські настрої, які підігриваються широким розповсюдженням у польських ЗМІ матеріалів щодо “злочинів” ОУН-УПА проти мирного польського населення. Зазначене зумовлюється загостренням, протягом останнього часу, нав’язування українській стороні польської версії історичних подій, а саме, в період активної діяльності ОУН (1921–1939 рр.). Проте, українсько-польські конфлікти сягають часів I та II Речі Посполитої, яка після захоплення територій Західної України та подальшого її включення до складу Польщі здійснювала кроки, спрямовані на нівелювання національної ідентичності українців.

Відомий польський політик Тадеуш Голувко заявляв свого часу, що на Волині “ситуація виглядає найгіршою, бо там українська свідомість прокидається із стихійною силою і, внаслідок безглузких переслідувань і поборювання позлочинному дурною й шовіністичною адміністрацією, формується під прапором ненависті до польського народу й держави”. Це застереження пролунало ще в 1926 р., але протягом наступних років політика щодо українців стала ще брутальнішою. Саме напередодні війни були прийняті й почали втілюватися урядові програми прискорення насильницької національної асиміляції українців Галичини, Холмщини, Волині. У деяких районах Волині “навертанням” на “польську віру” займалися військо і Корпус прикордонників (КОП) [1, с.13–14].

Тому, не слід так однобоко тлумачити історичні процеси, які відбувалися тоді на території Західної України, яка входила до складу Польщі, оскільки якщо ми говоримо про 30-ті рр. особливо, можемо бачити, що польська влада вчинила масове нищення українства і фізичне, і духовне. Вона відкрила концтабори для українців. Зокрема, такі страшні, як Береза Картуська. Все це викликало супротив. Саме на хвилі цього народжується і утверджується на українських етнічних землях ОУН, яка ставить за мету відродження української держави. Не було в цей час іншої сили, яка б могла захистити українство. Саме ОУН береться за це, бо світове співтовариство не втручалось, воно кинуло українство на потаву. Ніхто не слідував за тим, як дотримується рішення Ради амбасадорів від березня 1923 р. про надання Польщею автономії для українства. Ніхто його не

захищав, його забули. Користуючись цим Польща робила все для того, щоб винищити українство [2].

Безглуздо й не справедливо кожне вбивство українця приписувати “польським шовіністам”, а кожне вбивство поляка – “українським націоналістам”. Цивілізоване людство відмовляється від засади колективної відповідальності, яка служить розпалюванню міжнаціональної ненависті [1, с. 16].

Такий деструктивний вплив однобокого трактування польською стороною спірних подій українсько-польської історії негативним чином позначається як на інтересах України, так і Польщі.

Політизація “проблемних питань історії України та Польщі” призведе до їх використання Росією, яка вдається до інформаційних спекуляцій з цієї проблеми, створить можливості до втручання РФ у внутрішні справи РП через приховану співпрацю з праворадикальними націоналістичними організаціями та партіями на території Польщі, подальшого їх використання у власних інтересах. Подібний поворот подій є вкрай небажаним як для України, так і Польщі.

Такі дії польської сторони також призведуть до того, що підірвуть політичні позиції РП в Європі та послаблять вплив офіційної Варшави в Євросоюзі.

Необхідний пошук компромісу у питаннях історії взаємовідносин України та Польщі у ході діалогу фахівців, політологів, науковців як з української, так і польської сторони, створення підґрунтя для організації та проведення дискусійних майданчиків, які дадуть відповідь на питання – кому наразі найвигідніше “вбивати клини” між Україною та Польщею.

Слід використовувати наявні двосторонні механізми, у т. ч. Парламентської асамблеї України та Польщі, Форум партнерства під егідою МЗС, Форум істориків під егідою МЗС, Форум істориків під егідою Інститутів національної пам’яті України і РП для недопущення однобокого трактування історії.

Незважаючи на тимчасові непорозуміння між двома країнами, українська сторона прагне всіляко підтримувати стратегічне партнерство з РП та добросусідські відносини, поглиблювати двосторонню співпрацю, задля чого уникає будь-яких критичних висловлювань щодо дій польських військових формувань та організацій проти українського мирного населення під час Другої світової війни.

Погіршення відносин між Україною і Польщею лежить у фарватері інтересів Кремля, який прагне ініціювати розкол як між Києвом та Варшавою, так і всередині ЄС.

“Мені здається, що люди в Польщі, які стабільно підтримують в напруженому стані проблему польсько-українських взаємин 70-річної давнини, мають дві цілі. Перша – внутрішньо-політична, щоб мати постійну підтримку так званих “кресов’яків” – вихідців із колишньої східної Польщі, яка після війни відійшла до України та Білорусі. Ці кола дуже активні, видається, що вони черпають свою активність завдяки значній фінансовій підтримці, в тому числі і з Росії. Вона зацікавлена у тому, щоб стосунки між Україною і Польщею не налагоджувалися” [3].

З огляду на викладене, політичним колам двох країн необхідно відмовитись від маніпуляції та одностороннього трактування історичних процесів з метою отримання політико-ідеологічних та електоральних переваг, при цьому паралельно погіршуючи взаємовідносини та створюючи передумови для їх подальшого ускладнення у перспективі. Водночас, слід зосередитись на політиці об’єднаних процесів та продуктивній комунікації, спільного дослідження історичних подій професійними експертами-істориками з метою уникнення спекуляції трагічних моментів українсько-польської історії.

Список використаних джерел

1. У пошуках правди // Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції “Українсько-польський конфлікт на Волині в роки Другої світової війни: генезис, характер, перебіг і наслідки”, Луцьк, 20–23 травня 2003 р. 2. *Грабовський С.* Пацифікація – сумна сторінка польсько-українських стосунків / С. Грабовський, М. Стріха [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vox.com.ua>osnovy>2005/09/20>. 3. “Це не та формула, за якою можна йти на порозуміння” – доктор історичних наук Іван Патриляк про Волинь-1943, *gazeta.ua*, 26.06.2013.

Алексей Мирный

**ИСТОРИЧЕСКАЯ РЕТРОСПЕКТИВА УКРАИНСКО-ПОЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЙ
В КОНТЕКСТЕ ИХ ДАЛЬНЕЙШЕГО РАЗВИТИЯ**

Основная идея материала заключается в прекращении манипулирования и политизации трагическими историческими событиями украинско-польских отношений и их однобокого толкования. Поскольку ухудшение сотрудничества между Польшей и Украиной в первую очередь выгодно третьей стороне.

Ключевые слова: украинско-польские отношения, ОУН, УПА, Украина, Польша.

Olexa Myrnyi

**THE HISTORICAL RETROSPECTIVE OF UKRAINIAN-AND-POLISH RELATIONS
IN THE CONTEXT OF THEIR FURTHER DEVELOPMENT**

The basic idea of the material is to stop manipulating and politicizing the tragic historical events of the Ukrainian-Polish relations and their one-sided interpretation. As the deterioration of cooperation between Poland and Ukraine is primarily beneficial to a third party.

Key words: Ukrainian-Polish relations, OUN, UPA, Ukraine, Poland.